

Aalt Dijkhuizen:

‘Wetenschap niet verwarren met politiek’

Aalt Dijkhuizen baarde in 2012 veel opzien toen hij luid hoorbaar verkondigde dat de agrarische producties omhoog moeten vanwege de wereldwijde voedselbehoefte. Vanuit agrarische kringen ging applaus op, dierenwelzijnsorganisaties hadden felle kritiek. Beide reacties kan Dijkhuizen zich voorstellen. Alleen het onfatsoen waarmee sommige NGO's en hun sympathisanten reageren, vindt hij ongehoord. Op 1 maart 2014 stopt Dijkhuizen als voorzitter van de raad van bestuur van Wageningen UR. In dit interview blikt hij terug op twaalf jaar voorzitterschap.

Geesje Rotgers

het landbouwareaal zal verdubbelen, dus zal het extra voedsel van dezelfde hectares moeten komen.”

Grote tegenstellingen

Sinds zijn uitspraken wordt Dijkhuizen door de landbouw op handen gedragen, maar tegelijkertijd verguisd door dierenwelzijnsorganisaties en hun sympathisanten. Als het over de intensivering van de landbouw gaat, blijken de verschillen in Nederland groot. Het is een gegeven dat door Dijkhuizen wordt geaccepteerd. Maar wat hij verwerpt is de wijze waarop sommige NGO's en hun sympathisanten hun ongenoegen kenbaar maken. “Sommige personen menen flink van leer te moeten trekken tot scheldpartijen aan toe. De aantijgingen worden vervolgens gepost op het internet ‘namens de samenleving’. Als jonge onderzoeker zou je bijna geen wetenschappelijke uitkomsten meer durven publiceren die niet passen in de belevingswereld van deze groep”, zegt Dijkhuizen. “Ik baseer mij op wetenschappelijk onderzoek en ik nodig iedereen uit het tegendeel te bewijzen.” Het tegenbewijs is tot op de dag van vandaag niet geleverd. Dijkhuizen vindt dat genoemde groep te ver gaat door zich op te werpen als ‘de samenleving’. “Het is een groep die veel publiciteit weet te genereren, maar zeker geen meerderheid vertegenwoordigt. Heel veel mensen binnen de samenleving delen deze visie niet. Kijk maar naar het koopgedrag van de consument: het grootste deel van de consumenten let op de prijs en koopt liever de snelgroeiende kip.”

Foto: Wageningen UR

Impact van de boodschap

Met een kern van zo'n 50.000 mensen trekken NGO's als Wakker Dier en Varkens in Nood een heel grote broek aan. En dat werkt, zij hebben invloed op supermarkten, het agrarische bedrijfsleven en de burgerij. De boodschap van Dijkhuizen lijkt minder eenvoudig over te brengen. “Mijn boodschap is er een voor de lange termijn en dat maakt het lastiger”, erkent Dijkhuizen. “Ondanks dat mijn boodschap is gestoeld op wetenschappelijk onderzoek, zal een organisatie als Wakker Dier hier nooit tevreden mee zijn. Deze organisatie heeft uiteindelijk maar één doel: de vleesconsumptie stoppen.” Met de eenzijdige boodschap als zodanig heeft Dijkhuizen weinig moeite. Dat is hun goed recht. “Voor politici ligt dat anders. Politici hebben een grote verantwoordelijkheid naar de maatschappij en je mag van een politicus vragen dat hij zich goed informeert en weet waar hij over praat. Maar sommige politici

willen niet gehinderd worden door kennis over de landbouw. Dat heb ik meermalen ervaren.” Dijkhuizen roemt de landbouwwoordvoerders van de regeringspartijen: “Helma Lodders van de VVD bracht meteen na haar aantreden al een werkbezoek aan Wageningen UR om zich te laten informeren over het lopende onderzoek. Ook Sjoera Dijkers van de PvdA informeert zich goed over het onderzoek. Dat geldt trouwens ook voor mensen als Jaco Geurts van het CDA en Elbert Dijkgraaf van de SGP. De SP hebben wij echter al meermalen uitgenodigd, maar de partij weigert op de uitnodiging in te gaan. Ondertussen suggereert de SP wel de feiten te kennen, maar dat is geregeld niet het geval. Dat geldt ook voor de Partij voor de Dieren. Ook die komen liever niet om zich te laten informeren.” Desondanks blijft Dijkhuizen ook voor hen de deur openhouden. “Zij zijn van harte welkom.”

Verwachtingen en teleurstellingen

Is het geen taak van de wetenschap om politici en beleidsbeïnvloeders te corrigeren wanneer zij wetenschappelijke uitkomsten (bewust) foutief interpreteren? Dijkhuizen reageert stellig: wetenschappers behoren niet op de stoel van politici te gaan zitten. Een wetenschapper behoort ook niet blij te zijn als resultaten in zijn straatje passen of teleurgesteld wanneer dit niet zo is. Als wetenschapper hoor je geen voorkeursmening te hebben over het onderwerp. “Onze taak is onderzoek doen, bijvoorbeeld naar nieuwe stalsystemen en naar wat de samenleving of de consument wil. In onze supermarkten ligt een gevarieerd aanbod van goedkoop vlees met een lage milieubelasting tot biologisch vlees met een hoog dierenwelzijnsniveau. Dat is de variatie die consumenten willen. Als je alle kaarten op dierenwelzijn zet, gaat dit ten koste van het milieu en de natuur. En omgekeerd. Sommige dierenwelzijnsorganisaties willen niet geloven dat ‘én-én’ onmogelijk is, althans bij de huidige stand van de techniek. Ook een supermarktorganisatie als Deen realiseert zich niet dat zij met het inruilen van de gangbare kip meer beslag legt op het milieu en de natuur.” Ook hier baseert Dijkhuizen zich louter op wetenschappelijk onderzoek. “Als wetenschapper ben ik niet voor of tegen biologisch of gangbaar; politici en consumenten maken die keuzes. Een wetenschapper is ervoor om de consequenties van die keuzes in kaart te brengen.”

Oppassen voor verlies kennisvoorsprong
Wageningen Universiteit werd in 2013 uitgeroepen tot de beste universiteit ter wereld op het gebied van landbouwonderzoek (bron: *National Taiwan University Ranking*). “De Nederlandse kennis is wereldwijd enorm in trek”, ervaart Dijkhuizen. De wereld is bezig met het intensiveren van de landbouw en in Nederland is te zien hoe van relatief weinig areaal hoge opbrengsten kunnen worden gehaald. En dat bij een lage milieubelasting en relatief veel zorg voor het dierenwelzijn. Hoewel Nederland in de wereld wordt beschouwd als landbouwkampioen en voorbeeldland, is die waardering in eigen land minder. “Wij moeten oppassen onze kennisvoorsprong niet te verliezen”, meent Dijkhuizen. “Met name in Azië en Zuid-Amerika wordt momenteel fors geïnvesteerd in de voedselproductie. Daar is voor onze kennis en technologie veel belangstelling. Dat is de kracht van Nederland.” Daarentegen gaan de ontwikkelingen in Nederland langzaam, te langzaam. “Wij doen er lang over om ons af te vragen ‘hoe en wat’. Als Nederland moeten we oppassen dat we niet te traag worden. Je zag bijvoorbeeld al hoe lang het duurde voordat ons land uit de economische crisis kwam. Inmiddels gaat Nederland in de concurrentie-index van het World Economic Forum zakken van plaats 8 naar rond plaats 30.” Maar wat doe je er tegen? Dijkhuizen: “De bevolking vindt welvaart nog altijd heel belangrijk. Dit betekent dat er economische groei moet

zijn. Wij zien in de geschiedenis echter dat tijden van meer overheidsbemoeienissen met minder groei, en tijden met meer ruimte voor ondernemers en meer groei, elkaar afwisselen. De landbouw verkeert nu in een fase van meer overheidsbemoeienissen. Dit heeft effect op de voedselproductie, al duurt het jaren voordat je het effect zult merken. Pas als mensen merken dat de voedselprijzen stijgen, komen zij in opstand en zullen de markt en de ondernemers weer meer ruimte

bouwen tot een dieptepunt gezakt, met name door een grootscheeps dioxineschandaal en uitbraken van dierziekten als varkenspest en mond-en-klauwzeer. De problematiek van nu wordt door de nieuwe generatie studenten niet als ‘probleem’ ervaren. De meeste vraagstukken zijn goed op te lossen. Jongeren vertrouwen daarbij vooral op de moderne technologie. Zij zijn opgegroeid met technologie en weten die te benutten. Volgens Dijkhuizen is er wat dat betreft een grote generatie-

‘ONTWIKKELINGEN IN NEDERLAND GAAN LANGZAAM, TE LANGZAAM’

gaan krijgen. Nu is dat nog niet aan de orde, de schappen zijn bij ons rijk gevuld met betaalbaar voedsel.”

Imago food & agri sterk verbeterd

Als afsluiter van dit interview heeft Dijkhuizen goed nieuws: de populariteit van de food- en agrisector neemt toe onder jongeren. “In Nederland kiezen momenteel drie keer zoveel jongeren voor een studie aan Wageningen Universiteit dan rond de eeuwwisseling. Het aantal jongeren dat interesse heeft voor een domein kun je beschouwen als een graadmeter voor het imago.” Rond de eeuwwisseling was het imago van de land-

kloof: “De oudere generatie is juist huiverig voor de toepassing van technologie in de landbouw en stelt liever grenzen aan dieraantallen of productieniveaus.” Maar een dergelijke oplossing zal snel zijn achterhaald. “Wij moeten dan ook oppassen om grenzen te stellen aan bijvoorbeeld de stalomvang, want veel problemen van vandaag worden morgen met technologie opgelost”, besluit Dijkhuizen.

Reactie PvdA en supermarktkoepel CBL

Sjoera Dijkers (Tweede Kamerlid PvdA) over de complimenten van Aalt Dijkhuizen voor haar gedegen kennis van het landbouwonderzoek: “Dat vind ik fijn om te horen. Voor mij als politicus is het belangrijk om het debat te voeren op basis van de feiten, en Wageningen Universiteit en zijn onderdelen zoals LEI en Rikilt zijn erg goed in het presenteren van die feiten. Als er een onderwerp speelt laat ik me dan ook graag door de wetenschappers van Wageningen UR informeren. Daarnaast ben ik erg trots op deze universiteit vanwege zijn vooraanstaande positie in de wereld.”

Marc Jansen, directeur Centraal Bureau Levensmiddelenhandel over dierenwelzijn versus milieu bij kip: “Wij zijn het eens met Dijkhuizen: als je verder gaat in dierenwelzijn, geef je toe op het milieu. Dit is ook een reden waarom wij het dierenwelzijnsniveau van één ster als standaard te ver vinden gaan. Deze kip is niet alleen hartstikke duur voor de pluimveehouder, maar ook een groeiende groep consumenten kan deze kip niet betalen. Bovendien leg je naar ons idee te veel toe op het milieu en de natuur.” Het CBL wil nu naar een iets hoger welzijnsniveau in ruil voor een kleine aanslag op het milieu.

Reactie Wakker Dier en Van Gerwen (SP)

Sjoerd van der Wouw, beleidsmedewerker Wakker Dier, over het uitschelden van Wageningen UR-wetenschappers door zijn sympathisanten: “Dierenwelzijn roept hevige emoties op, maar wij veroordelen het als sommige sympathisanten van Wakker Dier gaan schelden en hun discussie op de persoon gaan spelen. Dit willen wij niet, maar kunnen dat niet voorkomen. Wanneer er onbehoorlijke reacties worden geplaatst op onze Facebookpagina verwijderen wij die meteen. Dit soort reacties komt overigens niet alleen vanuit onze achterban, maar ook vanuit de landbouw. Discussies gaan er soms fel aan toe.”

Henk van Gerven, Tweede Kamerlid SP, over het afslaan van uitnodigingen van Dijkhuizen: “De SP vindt dat Dijkhuizen veel te veel verdient, maar dat is geen reden om zijn uitnodiging af te slaan. Ook vindt de SP dat Dijkhuizen er veel te hard invliegt om de producties op te schroeven; Nederland is niet het land om andere landen van eten te voorzien. Maar een politieke keuze is het beslist niet hoor om de uitnodiging te negeren, wij gaan juist graag op bezoek bij instellingen. Ik was me gewoon niet bewust van een uitnodiging.”